

โอนไปรวมเป็นวิทยาเขตหนึ่งของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ในปีเดียวกันได้
จัดตั้งโรงเรียนสารพัดช่างชนบุรี เพื่อจัดสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นขึ้นเป็นแห่งแรก
และจัดตั้งโรงเรียนสารพัดช่างพระนคร สารพัดช่างสี่พระยา และสารพัดช่างนครหลวง
ในปี พ.ศ. 2504, 2514 และ 2515 ตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2503 ได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคชนบุรี และวิทยาลัยโทรคมนาคม
เพื่อรับนักเรียนที่จบประโยคเตรียมอุดมศึกษา แผนกวิทยาศาสตร์ เข้าเรียนต่อวิชาชีพ
3 ปี เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่สอบเข้าหาวิทยาลัยไม่ได้อีกให้มีโอกาสเรียน และในปีเดียวกัน
ได้เปิดโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ขึ้นเป็นแห่งแรก และต่อมาได้ขยายเพิ่มขึ้นใน
หลายจังหวัดรวม 36 แห่ง จนถึง พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 217
ให้โอนโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ไปสังกัดกรมสามัญศึกษาทั้งหมด ส่วนโรงเรียน
สารพัดช่างยังคงอยู่ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา

ในระยะของแผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2503 นี้ จำนวนนักเรียน
อาชีวศึกษาระดับ ม.ศ. 1 - 3 ลดน้อยลงจนต้องปิดชั้นเรียน แต่ละระดับ ม.ศ. 4 - 6
ประเภทช่างอุตสาหกรรมมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นถึงกับต้องเปิดสอน 2 ผลัด ส่วนประเภท
การช่างสตรีมีผู้นิยมเรียนน้อยลง

ต่อมาในปี 2504 ได้ตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมขึ้น 2 ประเภท คือ โรงเรียน
เกษตรกรรมสงเคราะห์ที่นครราชสีมา จังหวัดลพบุรี เวลาเรียน 3 ปี จบแล้วมอบ
ที่ดินให้คนละ 25 ไร่ เพื่อประกอบอาชีพต่อไป กับโรงเรียนเกษตรแผนใหม่ที่จังหวัด
อุดรธานี เปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นไม่จำกัดพื้นความรู้ของผู้เรียนเพื่อช่วยเหลือแนะนำ
ทางวิชาการแก่ผู้ประกอบอาชีพเกษตร และในปีเดียวกันกรมอาชีวศึกษาได้รับความ
ช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธสาธารณรัฐเยอรมันในการก่อตั้งวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น

ปี 2506 ได้ยกฐานะโรงเรียนส่งเสริมอาชีพก่อสร้างเป็นวิทยาลัยวิชาการ
ก่อสร้าง รับผิดชอบสำเร็จ ม.ศ.5 แผนกวิทยาศาสตร์ เข้าเรียนต่อหลักสูตร 3 ปี

ปี 2509 กรมอาชีวศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูนิเซฟเพื่อปรับปรุงโรงเรียนการช่างสตรีในคานหลักสูตร การเรียนการสอน ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ มีโรงเรียนที่ได้รับการปรับปรุงตามโครงการนี้ รวม 35 โรงเรียน

ในปีนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศรวมโรงเรียนการช่างสตรีในจังหวัดส่วนภูมิภาคเข้ากับโรงเรียนการช่าง (ชาย) รวม 6 แห่ง คือ

โรงเรียนการช่างสตรีระยอง รวมกับโรงเรียนการช่างระยอง
 โรงเรียนการช่างสตรีหนองคาย รวมกับ โรงเรียนการช่างหนองคาย
 โรงเรียนการช่างสตรีน่าน รวมกับ โรงเรียนการช่างน่าน
 โรงเรียนการช่างสตรีศรีสะเกษ รวมกับ โรงเรียนการช่างศรีสะเกษ
 โรงเรียนการช่างสตรีตราด รวมกับ โรงเรียนการช่างตราด
 โรงเรียนการช่างสตรีสุทล รวมกับ โรงเรียนการช่างสุทล

ในปีเดียวกันนี้ ได้มีหน่วยงานใหญ่ คือ กองบริการเครื่องจักรกลเพิ่มขึ้นอีก 1 กอง มีหน้าที่จัดซื้อเครื่องมือเครื่องจักรมีกอบรวม แนะนำการใช้ และการรักษาเครื่องจักร ตลอดจนให้บริการค้ำค้ำเครื่องจักรให้แก่สถานศึกษา

ปี 2510 จัดตั้งโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานภายในทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสถานศึกษาในโครงการนี้ รวม 25 แห่ง กับกรมอาชีวศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการปรับปรุงเป็นโรงเรียนประเภทช่างอุตสาหกรรม 14 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทคนิคเชียงใหม่ นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี นครราชสีมา ราชบุรี ชลบุรี สมุทรปราการ สงขลา ยะลา ภูเก็ต ช่างกลปทุมวัน ช่างกลพระนครเหนือ ลพบุรี โรงเรียนเกษตรกรรม 6 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเกษตรกรรมภาคอีสาน น่าน ชุมพร จันทบุรี พิษณุโลก เจ้าคุณทหาร (ลาดกระบัง) วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ วิทยาลัยเกษตรกรรมนครศรีธรรมราช วิทยาลัยเกษตรกรรมสุรินทร์ วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา 1 แห่ง และวิทยาลัยเกษตรกรรมบางพระ 1 แห่ง ทั้ง 2 สถานศึกษานี้เป็นสถานศึกษาที่ผลิตครูวิชาชีพ และในปีนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศรวมโรงเรียนการช่างสตรีในจังหวัดส่วนภูมิภาคเข้ากับโรงเรียนเกษตรกรรม 1 แห่ง และรวมกับโรงเรียนการช่าง 7 แห่ง คือ

โรงเรียนการช่างสตรีชัยภูมิ รวมกับ โรงเรียนเกษตรกรรมชัยภูมิ
 โรงเรียนการช่างสตรียะลา รวมกับ โรงเรียนการช่างยะลา
 โรงเรียนการช่างสตรีลำพูน รวมกับ โรงเรียนการช่างลำพูน
 โรงเรียนการช่างสตรีพิจิตร รวมกับ โรงเรียนการช่างพิจิตร
 โรงเรียนการช่างสตรีเพชรบูรณ์ รวมกับ โรงเรียนการช่างเพชรบูรณ์
 โรงเรียนการช่างสตรีชัยนาท รวมกับ โรงเรียนการช่างชัยนาท
 โรงเรียนการช่างสตรีปราจีนบุรี รวมกับ โรงเรียนการช่างปราจีนบุรี
 โรงเรียนการช่างสตรีลพบุรี รวมกับโรงเรียนการช่างลพบุรี และโรงเรียน
 ข่างกลลพบุรี

ปี 2512 ประเทศออสเตรเลียให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งโรงเรียนเทคนิค
 สักหีบ จังหวัดชลบุรี และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศรวมโรงเรียนการช่างสตรี
 ปทุมธานีเข้ากับโรงเรียนการช่างปทุมธานี เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2512

สถานศึกษาหลายแห่งเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ได้เปิดสอนถึงระดับ ปวส. และ
 ได้รับการพิจารณาให้ยกฐานะจากโรงเรียนเป็นวิทยาลัย ตั้งแต่ปี 2512 เป็นต้นมา
 มีวิทยาลัยพัฒนศึกษการพระนครเป็นแห่งแรก และมีวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งในส่วนกลาง และ
 ส่วนภูมิภาค

ในปี 2513 ได้เปิดแผนกพัฒนศึกษการขึ้นในโรงเรียนและวิทยาลัยเทคนิคใน
 ส่วนภูมิภาค เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานทางบ้านพัฒนศึกษการ และในปี
 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศรวมโรงเรียนการช่างสตรีในจังหวัดส่วนภูมิภาคเข้า
 กับโรงเรียนการช่าง อีกรวม 4 แห่ง ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2513 เป็นต้นไป คือ

โรงเรียนการช่างสตรีอ่างทอง รวมกับ โรงเรียนการช่างอ่างทอง
 โรงเรียนการช่างสตรีราชบุรี รวมกับ โรงเรียนการช่างราชบุรี
 โรงเรียนการช่างสตรีบุรีรัมย์ รวมกับ โรงเรียนการช่างบุรีรัมย์
 โรงเรียนการช่างสตรีพัทลุง รวมกับ โรงเรียนการช่างพัทลุง

ในปี 2514 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าขึ้น ให้แยกวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคม และวิทยาลัยวิชาการก่อสร้าง ออกจากกรมอาชีวศึกษา ไปจัดตั้งเป็นวิทยาเขตของสถาบันฯ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี

ในปีนี้ ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนการช่างที่ได้รับการปรับปรุงในโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาเป็นโรงเรียนเทคนิคทั้งหมด

ต่อมาในปี 2515 ได้มีการปรับปรุงส่วนราชการในสังกัดกรมอาชีวศึกษาใหม่ แบ่งออกเป็น 9 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองวิทยาลัย กองโรงเรียน กองแผนงาน กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองออกแบบและก่อสร้าง กองบริการเครื่องจักรกล และหน่วยศึกษานิเทศก์

ปี 2516 กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนการช่างสตรี เป็นโรงเรียนอาชีวศึกษา

ปี 2518 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาขึ้น ให้แยกสถานศึกษา 28 แห่ง จากกรมอาชีวศึกษาไปตั้งเป็นวิทยาเขตของวิทยาลัยฯ เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี สถานศึกษาเหล่านั้นได้แก่ สถานศึกษาเกษตรกรรม 10 แห่ง คือ พืชโลก นาน พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี กาฬสินธุ์ สุรินทร์ ลำปาง บางพระ (ชลบุรี) นครศรีธรรมราช จันทบุรี สถานศึกษาช่างอุตสาหกรรม 10 คือ เทคนิคกรุงเทพฯ ก่อสร้างอุเทนถวาย เทคนิคภาคพายัพ เทคนิคภาคใต้ (สงขลา) เทคนิคภาคตะวันออก ฉะเชิงเทรา (นครราชสีมา) เทคนิคขอนแก่น เทคนิคตาก เทคนิคธนบุรี เทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยครูเทเวศร์ สถานศึกษาคหกรรม 3 แห่ง คือ พระนครใต้ โชติเวช ชุมพร เขตอุตสาหกรรม สถานศึกษาคานศิลป์ฯ ๑ แห่ง คือ เพาะช่าง และสถานศึกษาคานพาณิชยกรรม 4 แห่ง คือ พาณิชยการพระนคร พาณิชยการพระนครศรีอยุธยา บพิตรพิมุข และจักรพงษ์สุวรรณารณ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้โอนศูนย์ฝึกก่อสร้างเรือหนองคาย จากกรมพลังงานแห่งชาติมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอุตสาหกรรมก่อสร้างเรือหนองคาย สังกัดกรมอาชีวศึกษา

หลังจากสถานศึกษาลังกักรวมอาชีวศึกษา 28 แห่ง ได้โอนไปสังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2518 กรมอาชีวศึกษามีสถานศึกษาในสังกัด ดังนี้

ระดับวิทยาลัย มี 6 แห่ง คือ วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี วิทยาลัยพณิชยการบางนา วิทยาลัยเกษตรกรรมเจ้าคุณทหาร และวิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก (วิทยาลัยพิษณุโลก)

ระดับโรงเรียน ประเภทช่างอุตสาหกรรม 74 โรงเรียน ประเภทคหกรรม 21 โรงเรียน ประเภทหลักสูตรพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนสารพัดช่าง 10 โรงเรียน โรงเรียนอุตสาหกรรมทอเรือหนองคาย และศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตร รวมมีสถานศึกษาทั้งสิ้น 149 แห่ง

จากนั้นการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ได้บังเกิดขึ้น กรมอาชีวศึกษามุ่งสู่การจัดตั้งและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะของสถานศึกษาในสังกัดของตน

กรมอาชีวศึกษาได้รวมโรงเรียนประเภทคหกรรม ช่างอุตสาหกรรม และประเภทหลักสูตรพิเศษ ที่อยู่ในจังหวัดเดียวกันบางจังหวัดเข้าด้วยกันเป็นวิทยาลัย ให้ชื่อว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาทอห้ายชื่อด้วยจังหวัดที่ตั้ง ซึ่งมีทั้งสิ้น 31 จังหวัด 31 วิทยาลัย เป็นวิทยาลัยส่วนกลาง 1 วิทยาลัย มี 8 วิทยาเขต ส่วนภูมิภาค 30 วิทยาลัย มีทั้งหมด 57 วิทยาเขต รวมมีวิทยาเขต 65 วิทยาเขต ใน 31 วิทยาลัย

การรวมโรงเรียนเป็นวิทยาลัย โดยให้โรงเรียนเดิมแต่ละแห่งเป็นวิทยาเขตของวิทยาลัยนั้น ได้มีปัญหาในด้านการบริหารและการดำเนินงานมาก กรมอาชีวศึกษาจึงปรับปรุงวิทยาเขต โดยตั้งเป้าหมายที่จะแยกวิทยาเขตจัดตั้งเป็นวิทยาลัยทั้งหมด และได้ดำเนินการเสร็จสิ้น เมื่อ 1 เมษายน 2523 รวมดำเนินการอยู่ 2 ปีงบประมาณ ดังนั้น จากเดิมที่รวมโรงเรียนเป็นวิทยาลัย 31 แห่ง จึงได้รับการยกฐานะเป็น 64 วิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2523

ในปี พ.ศ. 2523 กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการตามนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ของหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524
ซึ่งได้มุ่งเน้นให้การศึกษาที่เป็นพื้นฐาน ทลอคจนประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ
ตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำไปใช้
ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้อย่างจริงจัง ในขณะที่หลักสูตรทั้งสองนี้ถูกใช้ไปทั่วประเทศ
มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมที่จะให้การศึกษาตามหลักสูตรได้เพียง 162 โรงเรียน
คือ โรงเรียนมัธยมแบบผสม (คมส.) โรงเรียนในโครงการมัธยมส่วนภูมิภาค (คมภ.)
และโรงเรียนในโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.) จำนวนโรงเรียนเหล่านี้คิดเป็น
ร้อยละ 11 ของโรงเรียนมัธยมของรัฐทั่วประเทศ (1,466 โรงเรียน) หรือร้อยละ 7
ของโรงเรียนมัธยมของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ (2,229 โรงเรียน) ฉะนั้น การจัดการ
เรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่ ไม่อาจสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้เท่า
ที่ควร โครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ (Area Vocational Centers) จึงเป็นโครงการ
หนึ่งในโครงการเงินยืมเพื่อพัฒนาการศึกษาครั้งที่ 5 เป็นโครงการหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาคือ
ดังกล่าวข้างต้น โดยจะให้บริการการสอนวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และ
มัธยมศึกษาตอนปลายให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

การจัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ ได้จัดตั้งจำนวน 12 ศูนย์ ดำเนินการระหว่าง
ปีงบประมาณ 2523 - 2527 กำหนดไว้เขตการศึกษาละ 1 ศูนย์ ได้แก่ นครปฐม
ปทุมธานี นครศรีธรรมราช ตรัง ฉะเชิงเทรา สุราษฎร์ นครสวรรค์ เชียงราย ชอนแก่น
ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และนครนายก จำนวนศูนย์ที่จัดตั้ง 12 ศูนย์นี้ จะเป็นศูนย์ขนาดใหญ่
ใหญ่ 3 ศูนย์ คือ นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ และชอนแก่น แต่ละศูนย์จัดโรงเรียนได้
ประมาณ 500 ที่นั่ง ที่เหลือ 9 ศูนย์นั้น จัดเป็นศูนย์ขนาดเล็ก จัดโรงเรียนได้ประมาณ
300 ที่นั่ง ศูนย์แต่ละศูนย์จะอยู่ห่างจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประมาณ 15-20
กิโลเมตร

ศูนย์ฯ จะรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน และฝึกทักษะทางวิชาชีพ
 ตามหลักสูตรรายวิชาชีพซึ่งเป็นรายวิชาเลือกตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตามสาขา
 วิชาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างกลโลหะ ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่าง
 ศึกษาศาสตร์ เกษตรศึกษา คหกรรม ฯลฯ ผู้เรียนเมื่อเรียนครบรายการวิชาใด ก็จะได้
 หน่วยกิต และผลการเรียนไปยังสถานศึกษาของตน

ปี พ.ศ. 2524 มีสถานศึกษา จำนวน 190 สถานศึกษา เป็นวิทยาลัย
 147 แห่ง จำแนกเป็น

- ช่างอุตสาหกรรม	69 แห่ง
- คหกรรม	27 แห่ง
- ศิลปหัตถกรรม	2 แห่ง
- เกษตรกรรม	44 แห่ง
- พาณิชยกรรม	5 แห่ง

โรงเรียน 13 แห่ง เป็นประเภท

- ช่างอุตสาหกรรม	6 แห่ง
- คหกรรม	7 แห่ง

และสถานศึกษาหลักสูตรพิเศษ 30 แห่ง

- สारพัดช่าง	17 แห่ง
- โรงเรียนอุตสาหกรรมทอเรือ หนองคาย	1 แห่ง
- ศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตร (ศวม.)	1 แห่ง
- ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพศึกษา (ศพอ.)	1 แห่ง
- ศูนย์ฝึกวิชาชีพ	10 แห่ง

กรมอาชีวศึกษาได้

- จัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ 4 ศูนย์ คือ นครศรีธรรมราช กาญจนบุรี สระบุรี ศรีสะเกษ (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2523 ตามประกาศกระทรวงฯ 6 พฤศจิกายน 2523)

- จัดตั้งโรงเรียนสารพัดช่าง 5 แห่ง คือ โรงเรียนสารพัดช่างนราธิวาส นครพนม ศรีสะเกษ ลำปาง กาฬสินธุ์ (ตั้งแต่ 1 มกราคม 2524 ตามประกาศกระทรวงฯ 11 ธันวาคม 2523)

- ปรับปรุงโรงเรียนเทคนิค 10 แห่ง เป็นวิทยาลัย คือ โรงเรียนเทคนิคชัยภูมิ สตูล สิงห์บุรี สมุทรสาคร กาญจนบุรี อุทัยธานี เลย สุพรรณบุรี นครนายก อุตรดิตถ์ (ตั้งแต่ 1 เมษายน 2524 ตามประกาศกระทรวงฯ 27 มีนาคม 2524)

- ปรับปรุงโรงเรียนเกษตรกรรม 14 แห่ง เป็นวิทยาลัย คือ โรงเรียนเกษตรกรรมปราจีนบุรี ขอนแก่น นครพนม สตูล พิจิตร แพร่ กำแพงเพชร สุพรรณบุรี บึงสามพัน อุดรราชธานี ร้อยเอ็ด สุโขทัย ลำพูน พังงา (ตั้งแต่ 28 กันยายน 2524 ตามประกาศกระทรวงฯ 28 กันยายน 2524)

ปี พ.ศ. 2525 มีสถานศึกษาจำนวน 194 สถานศึกษา เป็นวิทยาลัย 160 แห่ง จำแนกเป็น

- ช่างอุตสาหกรรม	75 แห่ง
- คหกรรม	34 แห่ง
- ศิลปหัตถกรรม	2 แห่ง
- เกษตรกรรม	44 แห่ง
- พาณิชยกรรม	5 แห่ง

และสถานศึกษาหลักสูตรพิเศษ 34 แห่ง

- สารพัดช่าง	18 แห่ง
- ศูนย์ฝึกวิชาชีพและการทอเรือ	
หนองคาย	1 แห่ง
- ศูนย์ฝึกอบรมวิศกรรมเกษตร	
(ศวษ.)	1 แห่ง

- ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา

อาชีวศึกษา (ศพอ.) 1 แห่ง

- ศูนย์ฝึกวิชาชีพ 13 แห่ง

กรมอาชีวศึกษาได้

- จัดตั้งศูนย์ฝึกวิชาชีพ 3 ศูนย์ คือ นครปฐม ทรัง นครนายก (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2524 ตามประกาศกระทรวงฯ 28 ธันวาคม 2524)

- ยกฐานะโรงเรียนอุตสาหกรรมทอเรือหนองคาย เป็น "ศูนย์ฝึกวิชาชีพ อุตสาหกรรมและการทอเรือหนองคาย" เป็นสถานศึกษาระดับวิทยาลัย (ตั้งแต่ 10 มีนาคม 2525 ตามประกาศกระทรวงฯ 10 มีนาคม 2525)

- ปรับปรุงโรงเรียนเทคนิค 6 แห่ง เป็นวิทยาลัย คือ โรงเรียนเทคนิค ระนอง พังงา ทราก บั๊กทานี ประจวบคีรีขันธ์ และพะเยา (ตั้งแต่ 1 เมษายน 2525 ตามประกาศกระทรวงฯ 21 เมษายน 2525)

- ปรับปรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา 7 แห่ง เป็นวิทยาลัย คือ โรงเรียน อาชีวศึกษากาญจนบุรี เลย์ บั๊กทานี สุพรรณบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และอุตรดิตถ์ ตั้งแต่ 1 เมษายน 2525 ตามประกาศกระทรวงฯ 21 เมษายน 2525)

- จัดตั้งโรงเรียนสารพัดช่างพิจิตร (ตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2525 ตาม ประกาศกระทรวงฯ 24 มิถุนายน 2525)

ในปี พ.ศ. 2526 กรมอาชีวศึกษาได้จัดตั้งโรงเรียนสารพัดช่าง จำนวน 3 แห่ง ที่จังหวัด นราธิวาส นครพนม และกาฬสินธุ์

ปี 2527 กรมอาชีวศึกษาได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2527 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค พ.ศ. 2527 ในสถานศึกษา ทุกแห่งสังกัดกรมอาชีวศึกษาหลักสูตรดังกล่าวนี้ เป็นหลักสูตรที่แก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยพิจารณาสภาพพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งสภาพของ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และความต้องการของตลาดเป็นสำคัญ

ปี พ.ศ. 2528 การศึกษาค้นคว้าชีวิตศึกษาในระดับต่าง ๆ ของสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาได้รับการเน้นให้เป็นระบบการศึกษาเพื่อให้ครบวงจร โดยให้ผู้ศึกษาเรียนแล้วนำไปปฏิบัติ และประกอบอาชีพได้อย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและวิจัยปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา เช่น หลักสูตร หนังสือแบบเรียน คู่มือ และในงานต่าง ๆ พฤติกรรมของครู-อาจารย์ นักเรียน มาตรฐานอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ฯลฯ ผลแห่งการศึกษาและวิจัย ซึ่งครอบคลุมสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้มีการวิเคราะห์และสรุปปัญหาและทางแก้ไขต่าง ๆ เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2524 ซึ่งใช้มา 4 ปีแล้ว ก็ได้รับการวิเคราะห์และกำลังได้รับการศึกษาเพื่อปรับปรุงในปี พ.ศ. 2529 ให้มีแนวทางที่จะปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา และให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสไปประกอบอาชีพได้มากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2529 สถานศึกษาประเภทวิชาเริ่มประสบปัญหาจำนวนผู้มาสมัครเข้าเรียน โดยมีจำนวนผู้สมัครลดลง เช่น ประเภทวิชาคหกรรม เกษตรกรรม เป็นต้น จำนวนสถานศึกษาต่าง ๆ มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพียงพอที่จะให้การศึกษาค้นคว้าประเภทเกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และอุตสาหกรรม

ปีการศึกษา 2530 กรมอาชีวศึกษามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลายประการ เป็นปีแห่งการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาค้นคุณภาพของการอาชีวศึกษาแก่ทุกสถาบันที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2530 นี้ กรมอาชีวศึกษามีสถานศึกษาทั้งสิ้น 202 สถาบัน จำแนกได้ตามสังกัด ดังนี้

สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค มีทั้งหมด 78 สถาบัน ประกอบด้วย

- วิทยาลัยเทคนิค	75 สถาบัน
- วิทยาลัยช่างกล	1 สถาบัน
- วิทยาลัยการทอเรือ	1 สถาบัน
- ศูนย์ฝึกวิชาชีพอุตสาหกรรม และ
การทอเรือ	1 สถาบัน

สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา มีทั้งหมด 79 สถาบัน ประกอบด้วย

- วิทยาลัยอาชีวศึกษา	33	สถาบัน
- วิทยาลัยพณิชยการ	3	สถาบัน
- วิทยาลัยศิลป-หัตถกรรม	2	สถาบัน
- วิทยาลัยอินทราชัย	1	สถาบัน
- วิทยาลัยพิษณุโลก	1	สถาบัน
- โรงเรียนสารพัดช่าง	26	สถาบัน
- ศูนย์ฝึกวิชาชีพ	13	สถาบัน

สังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม มีทั้งหมด 45 สถาบัน ประกอบด้วย

- วิทยาลัยเกษตรกรรม	44	สถาบัน
- ศูนย์ฝึกอบรมวิศกรรมเกษตร	1	สถาบัน

สำหรับครู-อาจารย์สังกัดกรมอาชีวศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 14,772 คน

เป็นครู-อาจารย์ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบ จำนวน 13,434 คน นอกกระบบ

จำนวน 1,338 คน ในจำนวนดังกล่าวนี้สังกัดอยู่ในกองวิทยาลัยเกษตรกรรม

2,775 คน กองวิทยาลัยเทคนิค 7,681 คน (การศึกษาในระบบ จำนวน 7,648 คน

การศึกษานอกกระบบ 32 คน) กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 4,316 คน (การศึกษา

ในระบบ 3,010 คน การศึกษานอกกระบบ 1,306 คน)

การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ส่วนการศึกษานอกระบบนั้นจะเป็นหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเกษตรกรรมเคลื่อนที่ สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบที่ดำเนินการอยู่ เช่น โรงเรียนสารพัดช่าง ศูนย์ฝึกวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรกรรม (จัดทำในระบบและนอกกระบบ) ในอนาคตสถาบันการศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาจะพยายามจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบให้แพร่หลายตามความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของประชาชน

ปัจจุบันจำนวนนักเรียนนักศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 332,444 คน เป็นปริมาณที่สูงมากพอควร เมื่อเทียบกับจำนวนครู-อาจารย์ที่มีอยู่แล้ว จะพบว่าครู-อาจารย์ยังมีภาวะที่หนักเพราะเมื่อเทียบสัดส่วนแล้ว จำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 23 คน เป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงเกินไปสำหรับการให้การศึกษาระดับอาชีวศึกษา อย่างไรก็ตามการให้การศึกษายุคหลังนี้ก็ได้รับการปรับปรุงโดยมีอุปกรณ์เครื่องมือสื่อการเรียนการสอนหลายรูปแบบที่ถูกนำเข้ามาใช้เพื่อแบ่งเบาภาระอันหนักของครู-อาจารย์ลงไปไต่บาง

ในระยะเวลาสองสามปีที่ผ่านมา แม้ว่าผู้สมัครเข้าเรียนการศึกษาในระบบของบางสาขาจะเริ่มลดลงบ้าง เช่น ประเภทวิชาคหกรรม เกษตรกรรม แต่ประเภทวิชาอื่น ๆ ยังมีผู้มาสมัครเข้าเรียนมากมาย แต่เมื่อพิจารณาถึงการศึกษานอกระบบแล้วก็พอจะอนุมานได้ว่ายังมีผู้ต้องการเข้าศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก เพราะขณะนี้ผู้เข้าศึกษาในการศึกษานอกระบบในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 91,410 คน เมื่อเทียบสัดส่วนจำนวนครูต่อผู้เข้าศึกษานอกระบบโดยเฉพาะในโรงเรียนสารพัดช่างแล้ว จะมีสัดส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 25

ในปีการศึกษา 2530 นี้ กรมอาชีวศึกษาได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาให้ดำเนินการใช้ใช้สำหรับผู้เข้าศึกษาในปีการศึกษานี้ หลักสูตรดังกล่าวนี้เป็นหลักสูตรที่ได้รับการวางรากฐานจากผู้เกี่ยวข้องของหลาย ๆ ฝ่าย โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดรอบคอบเป็นเวลายาวนานพอสมควร หลักเกณฑ์ในการดำเนินการปรับปรุง และสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 นี้ เพื่อมุ่งหวังคุณภาพของการศึกษาเป็นหลักสำคัญ ได้จัดแบ่งภาคเรียนเป็นระบบจุภาค กำหนดให้มีปีละ 4 ภาคเรียน เพื่อเป็นการขจัดความยืดเยื้อยาวนานของเวลาเรียนในแต่ละวิชา ลดความเบื่อหน่ายของผู้เรียน แต่เร่งรัดและกระตุ้นให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีความกระฉับกระเฉงตลอดเวลา และจัดเวลาการฝึกงานของผู้เรียนให้ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่มีความคล่องตัวและปรับเวลาการฝึกงานได้ตามสภาพของสถานศึกษา และสถานประกอบการ อาทิ การฝึกงานให้จัดไว้ในภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งของภาคที่ 9 - 12 (ปีที่ 3 ของการเรียนตามหลักสูตร) เป็นต้น

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาในแนวการจัดการศึกษาแนวใหม่ที่กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ได้กระทำอย่างมีขั้นตอนและได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งสถานศึกษา หน่วยงานในเทศก กองต่าง ๆ และส่วนงานอื่น ๆ นอกสังกัดกรมอาชีวศึกษาจึงหวังว่าคุณภาพของการอาชีวศึกษาในก้าวต่อไปจะดีขึ้นตามลำดับ แม้ว่าจะต้องใช้เวลาอีกระยะเวลาหนึ่งแต่ก็น่าจะคุ้มค่ากับเวลาและความพยายามที่ได้ทุ่มเทลงไป

งานของกรมอาชีวศึกษา ยังจะต้องมีอีกมากมายที่จะต้องดำเนินการเพื่อสนองความต้องการการศึกษา และอาชีพของประชาชน จากอดีตที่มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 มีผลให้มีการตั้งกรมอาชีวศึกษา เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2484 ในขณะนั้นมีเพียง 3 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองโรงเรียน และกองวิชาการ มีจำนวนนักเรียนไม่กี่ร้อยคน จนถึงปัจจุบันนี้มีจำนวนนักเรียนหลายแสนคน มีกองที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ มากมาย คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองบริการ เครื่องจักรกล กองแผนงาน กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กองออกแบบและก่อสร้าง หน่วยงานในเทศก และสำนักงานโครงการพิเศษ หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้วิวัฒนาการเจริญเติบโตออกไปอย่างกว้างขวาง อาทิ หน่วยงานในเทศก กรมอาชีวศึกษา ได้จัดแบ่งส่วนราชการเป็นศูนย์เทศและฝึกรวมอาชีวศึกษาภาคกลาง (เขตการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 5) ศูนย์เทศและฝึกรวมอาชีวศึกษาภาคใต้ (เขตการศึกษา 2, 3 และ 4) ศูนย์เทศและฝึกรวมอาชีวศึกษาภาคเหนือ (เขตการศึกษา 7 และ 8) ศูนย์เทศการศึกษาและฝึกรวมอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เขตการศึกษา 9, 10 และ 11) ศูนย์เทศและฝึกรวมอาชีวศึกษาภาคตะวันออก และภาคกลางบางส่วน (เขตการศึกษา 6 และ 10) นอกจากนี้ก็มีศูนย์ฝึกรวมและพัฒนาอาชีวศึกษา 1 - 5 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม คหกรรม และเกษตรกรรม ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ย่อมจะมีผลกระทบกระเทือนบ้าง ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ถ้าพิจารณาถึงส่วนรวมแล้ว เป็นผลดีก็คงจะต้องช่วยกันวิวัฒนาการ ไปในทางที่จะดีขึ้นเรื่อย ๆ การพัฒนางานการศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทน เสียสละ โดยเฉพาะครู-อาจารย์เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในพัฒนางานการศึกษา กรมอาชีวศึกษาหรือการอาชีวศึกษาจะสำเร็จลุล่วงเจริญก้าวหน้าต่อไปก็จะต้องอาศัย กำลังสำคัญส่วนใหญ่จากครู-อาจารย์เป็นหลัก ถึงพระบรมราโชวาทของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชทานแก่ครูอาวุโส เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2521 ความว่า "ถ้าครูไม่ห่วงประโยชน์ที่ควรจะห่วง หันไปห่วงอำนาจ ห่วงตำแหน่ง ห่วงสิทธิ และห่วงรายได้กันมาก ๆ เข้าแล้ว จะเอาจิตใจที่โชนมาห่วงความรู้ ความดี ความเจริญของเด็ก"

ในปี พ.ศ. 2530 นี้ กรมอาชีวศึกษาได้วิวัฒนาการก้าวหน้ามาอีกขั้นหนึ่ง โดยกำหนดให้เป็นปีแห่งการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา และได้วางแนวปรัชญา อาชีวศึกษาไว้ภายใต้คำขวัญว่า "ทักษะเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม ล้ำเลิศวิชา ใช้เวลา ให้เกิดคุณ" และปรัชญาดังกล่าวนี้นี้ กรมอาชีวศึกษาหวังว่าจะนำไปสู่การวิวัฒนาการ ก้าวต่อไปอีกในอนาคต

1.4 การจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบุคคลให้เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพและการประกอบอาชีพอิสระ ตามความต้องการของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน การศึกษากังกล่าวอาจทำได้ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ความต้องการกำลังคนของประเทศ และของแต่ละท้องถิ่นในอนาคต
- 2) ความต้องการแรงงานต้องสอดคล้องกับทรัพยากรของประเทศ และของท้องถิ่นนั้น ๆ
- 3) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันและอนาคต

การจัดการอาชีวศึกษาสามารถจัดได้ 2 ระบบ คือ

1) การศึกษาในระบบโรงเรียน

เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพในระดับต่าง ๆ ได้แก่

o ระดับประถมศึกษา การศึกษาวิชาชีพในระดับนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนรักการทำงาน ช่วยผู้ปกครองเมื่อมีเวลาว่างหลักสูตรการเรียนการสอนได้นำความรู้ในวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพมาประยุกต์ให้เข้ากับชีวิตประจำวัน เป็นการเริ่มให้เด็กพัฒนาค่านิยมนิสัย ให้รักการทำงาน และเสริมสร้างให้มีความอดิเรก

o ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาวิชาชีพระดับนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดอุปนิสัยรักการทำงาน นักเรียนสามารถค้นพบความสนใจ และความถนัดของตนเองได้ โดยเลือกเรียนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพเช่นเดียวกับระดับประถมศึกษา

o ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษาในระดับนี้ได้กำหนดวิชาชีพให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ซึ่งมีทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก นักเรียนสามารถเลือกเรียนวิชาชีพตามที่ตนสนใจ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต

๐ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นหลักสูตรการศึกษา วิชาชีพสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะ (นอกจาก ม.3) เช่น สาขาช่างอุตสาหกรรม ไ้แก่ ช่างฝีมือ (Skilled labor) ในแขนงต่าง ๆ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างก่อสร้าง เป็นต้น สาขาเกษตรกรรม สาขาพาณิชยกรรม และสาขาคหกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้ออกไปเป็นผลงานระดับกลาง มีระยะเวลาของหลักสูตร 3 ปี

๐ ระดับที่สูงกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การศึกษาระดับนี้มุ่งผลิต แรงงานระดับช่างเทคนิคหรือสูงกว่า

การจัดการอาชีวศึกษาที่กล่าวมานี้ เป็นการจัดการศึกษาในสถาบัน การศึกษา ซึ่งต้องจัดให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาของชาติ การสอนจะให้ความรู้ เฉพาะ และการเรียนอาจมีการจำลองแบบมาจากสภาพการทำงานจริง ๆ หรือ อาจมีการฝึกงาน เช่น

- 1) ฝึกงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ (On-the-job-training)
- 2) สังเกตการทำงานจริง (Actual-work-observation)
- 3) มีประสบการณ์ในงานอาชีพ (Work experience) เช่น

ช่างฝีมือ และช่างเทคนิค เป็นต้น

2) การศึกษาวิชาชีพนอกระบบโรงเรียน

การศึกษาวินิจฉัยนอกระบบโรงเรียนมีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุน และ ส่งเสริมวิชาชีพให้แก่ประชาชน ใ้มีโอกาสฝึกทักษะในวิชาชีพที่ตนถนัดและสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

วิชาที่สอนเป็นหลักสูตรระยะสั้น ๆ (Polytechnic) หรือ โรงเรียนสารพัดช่างของกรมอาชีวศึกษา จัดการสอนเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ที่พ้นวัยเรียนไ้มีโอกาสเรียนวิชาชีพ หรือเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน หรือเพื่อเปลี่ยนอาชีพใหม่ หลักสูตรนี้จะเปิดสอนทั้งกลางวันและกลางคืน (evening class) ใช้เวลาเรียนประมาณ 6 เดือน 1 ปี และ 1 ปี 6 เดือน แล้วแต่ ลักษณะวิชา

นโยบายการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษานั้นได้มีการกำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนพัฒนา
ทุกฉบับ ตั้งแต่แผนพัฒนา ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา และได้มีการดำเนินการจัดการศึกษา
อาชีวศึกษา ตามนโยบายที่วางไว้ในแต่ละแผนฯ สรุปได้ดังนี้

แผนพัฒนา ฉบับที่ 1 (2504-2509) ได้มีการกำหนดนโยบายการอาชีว-
ศึกษาไว้ว่า "ขยายและปรับปรุงมาตรฐานการอาชีวศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการ
ทางเศรษฐกิจของประเทศ พรอมนีจะ เน้นการผลิตครูอาชีวศึกษาเพื่อให้เพียงพอ และ
หันกับการขยายตัวค่านการอาชีวศึกษาควย"

แผนพัฒนา ฉบับที่ 2 (2510-2514) กำหนดวัตถุประสงค์ไว้โดยเน้นการ
ผลิตกำลังคนระดับกลางทั้งในคานปริมาณและคุณภาพเพื่อสนองความต้องการทาง
เศรษฐกิจ โดยมีนโยบายจัดระบบมัธยมศึกษาให้สนองความต้องการด้านอาชีพ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งการ เตรียมคนที่มีความรู้ความชำนาญในระดับกลางให้เพียงพอกับการ
ขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

แผนพัฒนา ฉบับที่ 3 (2515-2519) ในแผนฯ นี้ ได้มีการดำเนินการ
จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติเป็นฉบับแรก โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการอาชีวศึกษา
ไว้เพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางประเภทช่างฝีมือ ช่างเทคนิค เพื่อสนองความต้องการ
กำลังคนของประเทศทั้งคานปริมาณและคุณภาพ และได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาอาชีว-
ศึกษาสรุปได้ 4 ประการ คือ

1) ปรับปรุงและขยายโรงเรียนอาชีวศึกษาตอนปลาย เพื่อสนองความ
ต้องการกำลังคนระดับกลางของประเทศ และเน้นการศึกษาสาขาเกษตรกรรมเป็น
พิเศษ

2) ลดการอาชีวศึกษาระดับมัธยมต้น โดยจัดโครงการให้สอดคล้องกับ
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสายสามัญ

3) หาทางสนับสนุนอาชีพครูอาชีววะ และส่งเสริมสวัสดิการครูอาชีวศึกษา บางประเภทที่ทองอาศัยความรู้ และทักษะเป็นพิเศษ

4) ปรับปรุงโครงการการศึกษาประเภทหลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้ สถานะ และเครื่องมือที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524) ได้กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา การอาชีวศึกษาไว้ "เพื่อผลิตกำลังคนในระดับกลางประเภทช่างฝีมือในสาขาวิชาชีพ ต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศ อีกทั้งส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อช่วยให้ประชาชนมีความรู้ความ สามารถประกอบอาชีพได้" และกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1) ให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียนให้เน้นหนักใน วิชาชีพอย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถออกไปประกอบอาชีพที่เรียน มาได้

2) เปลี่ยนระบบการวัดผลและการนิเทศให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้ และกระจายอำนาจหน้าที่การวัดผลการศึกษาไปให้โรงเรียน โดยจัดให้มี การควบคุมคุณภาพการศึกษาให้ไ้มาตรฐานพร้อม ๆ กันไป

3) ขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ ตาม สภาพท้องถิ่น โดยคำนึงถึงสัดส่วนที่เสมอภาคกัน

การดำเนินงานของการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ และนโยบายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-4 ดังต่อไปนี้

หน่วยงานและสถานศึกษา

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (2504-2509)

ภาครัฐบาล จัดการศึกษาโดยกรมอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ภาคเอกชน จัดโดยโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาในความควบคุมของ
กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (2510-2514)

ภาครัฐบาล ในปี 2514 ได้มีการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
โดยโอนสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา 3 แห่ง มาจัดตั้งขึ้น มีฐานะเป็นกรม สังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษาจึงเพิ่มเป็น 2 หน่วยงาน
คือ กรมอาชีวศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า มีสถานศึกษาในสังกัด
162 แห่ง

ภาคเอกชน ในปี 2512 ได้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชนขึ้น
และมีวิทยาลัยเอกชนในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย 1 แห่ง ที่จัดการอาชีวศึกษา ส่วน
โรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาในความควบคุมของกรมวิสามัญศึกษานั้น ไม่มีข้อมูลคาน
จำนวนสถานศึกษา

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (2515-2519)

ภาครัฐบาล ในปี 2517 ได้โอนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และปี 2518 ได้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษา ซึ่งได้โอนสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาไป จำนวน 28 แห่ง ดังนั้น
หน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงมี 3 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 171 แห่ง

ภาคเอกชน ได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
ในปี 2515 เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบคานการศึกษาของเอกชน ซึ่งมีโรงเรียนเอกชน
ที่จัดการอาชีวศึกษา รวม 97 แห่ง และวิทยาลัยเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
จัดการอาชีวศึกษาอีก 3 แห่ง

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524)

ภาครัฐบาล มี 3 หน่วยงานเช่นเดิม คือ กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีสถานศึกษาในสังกัดรวม 192 แห่ง

ภาคเอกชน มีโรงเรียนเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษารวม 260 แห่ง และมีวิทยาลัยเอกชนจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอีก 4 แห่ง

ในปี 2529 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษามีจำนวน 523 แห่ง เพิ่มจากปีการศึกษา 2528 จำนวนเพียง 1 แห่ง อัตราส่วนระหว่างโรงเรียนของรัฐ : เอกชน ประมาณ 1 : 1.7 ถ้าจำแนกตามสังกัดโรงเรียนเอกชนมีจำนวนมากที่สุดประมาณร้อยละ 62.72 และมีจำนวนลดลง 1 แห่ง ส่วนโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษามีร้อยละ 30.98 และเพิ่มขึ้น 2 แห่ง

นักเรียน - นักศึกษา

ข้อมูลนักเรียนของภาครัฐบาลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2-4 ส่วนข้อมูลนักเรียนภาคเอกชนมีเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3-4 เท่านั้น

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 มีนักเรียนอาชีวศึกษาเฉพาะภาครัฐบาล จำนวน 320,560 คน แยกเป็นนักเรียน มศ.1-3 จำนวน 19,485 คน มศ. 4-6 จำนวน 249,692 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 43,392 คน และฝึกหัดครูอาชีวศึกษา จำนวน 7,991 คน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 รับนักเรียนได้ 774,281 คน เป็นนักเรียนภาครัฐบาล 493,592 คน ภาคเอกชน 280,689 คน เปรียบเทียบกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 เฉพาะภาครัฐบาลสามารถรับได้สูงกว่า 173,032 คน หรือสูงกว่าร้อยละ 53.98 แยกเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้

มศ.1-3 รับได้ต่ำกว่าแผนฯ 2 จำนวน 9,052 คน หรือต่ำกว่าร้อยละ 46.46 ทั้งนี้เนื่องจากได้กำหนดนโยบายที่จะเลิกรับนักเรียนในระดับนี้

มศ. 4-6 (ปวช.) รับผิดชอบต่อผู้เรียน 2 จำนวน 130,299 คน
หรือสูงกว่าร้อยละ 52.18

ปวส. รับผิดชอบต่อผู้เรียน 2 จำนวน 46,075 คน หรือสูงกว่า
ร้อยละ 106.18

ฝึกหัดครูอาชีวศึกษา รับผิดชอบต่อผู้เรียน 2 จำนวน 3,804 คน
หรือสูงกว่าร้อยละ 47.60

ปริญญานิเทศศาสตร์ รับผิดชอบต่อผู้เรียน 2 จำนวน 1,906 คน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 รับผิดชอบต่อผู้เรียนได้ 1,644,726 คน สูงกว่าผู้เรียน
ในแผนฯ 3 จำนวน 870,445 คน หรือสูงกว่าร้อยละ 124.20 แยกเป็นภาครัฐบาล
รับผิดชอบต่อผู้เรียน 2 จำนวน 385,207 คน หรือสูงกว่าร้อยละ 78.04 ส่วนภาค
เอกชนรับผิดชอบต่อผู้เรียน จำนวน 485,238 คน หรือสูงกว่าร้อยละ 172.82 จำแนกตาม
ระดับดังนี้

ภาครัฐบาล

ม.ศ. 1-3 รับผิดชอบต่อผู้เรียน 3 จำนวน 10,248 คน หรือ
ต่ำกว่าร้อยละ 98.23

ปวช. รับผิดชอบต่อผู้เรียน 3 จำนวน 287,171 คน หรือสูง
กว่าร้อยละ 75.57

ปวส. รับผิดชอบต่อผู้เรียน 3 จำนวน 88,451 คน หรือสูง
กว่าร้อยละ 98.86

ฝึกหัดครูอาชีวศึกษา รับผิดชอบต่อผู้เรียน 3 จำนวน 5,418 คน
หรือต่ำกว่าร้อยละ 45.93

ปริญญานิเทศศาสตร์ รับผิดชอบต่อผู้เรียน 3 จำนวน 11,796 คน หรือ
สูงกว่าร้อยละ 618.88

ภาคเอกชน

ปวช. รับผิดชอบต่อผู้เรียน 3 จำนวน 443,567 หรือสูงกว่า
ร้อยละ 158.03

ปวส. รับผิดชอบต่อผู้เรียน 3 จำนวน 41,671 คน